

ВІТАЛІЙ ДРІВНИЦЯ
ІГОР ЩУПАК
ОЛЕНА БУРЛАКА
ІРИНА ПІСКАРЬОВА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 КЛАСУ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ



УДК 94(100)+94(477)*кл7(075.3)
Д96

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ЗМІСТ

- § 1. **Вступ.** Запрошуємо в мандрівку історією середньовічної України V–XV ст. 6

Розділ 1. ВИНИКНЕННЯ І СТАНОВЛЕННЯ РУСІ-УКРАЇНИ

- § 2. Розселення слов'янських племен на території України в V–VII ст. 9
- § 3. Виникнення східнослов'янської держави (VIII — середина IX ст.) 19
- § 4. Становлення Русі-України за Олега та Ігоря (кінець IX — перша половина X ст.) 25
- § 5. Русь-Україна за Ольги та Святослава (середина — друга половина X ст.) 36
- § 6. Практичне заняття. Русь-Україна від літописних антів до Святослава 45
- § 7. Узагальнення до розділу 1 «Виникнення і становлення Русі-України» 48

Розділ 2. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА (РУСЬ-УКРАЇНА наприкінці X — у першій половині XI ст.)

- § 8–9. Русь-Україна за Володимира Святославича (Великого, 980–1015 рр.) 51
- § 10. Русь-Україна за Ярослава Володимировича (Мудрого, 1019–1054 рр.) 63
- § 11. Політичний устрій, суспільне та господарське життя Русі за доби розквіту (кінець X — перша половина XI ст.) 75
- § 12. Культура Русі-України наприкінці X — у першій половині XI ст. 85
- § 13. Практичне заняття. Розквіт Русі-України 95
- § 14. Узагальнення до розділу 2 «Київська держава (Русь-Україна наприкінці X — у першій половині XI ст.)» . . . 97

Дрібниця В. О. та ін.

Д96 Історія України : підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти / В. О. Дрібниця, І. Я. Щупак, О. В. Бурлака, І. О. Піскарьова. — К. : УОВЦ «Оріон», 2020. — 224 с. : іл.
ISBN 978-617-7712-45-8.

УДК 94(100)+94(477)*кл7(075.3)

© В. О. Дрібниця, І. Я. Щупак,
О. В. Бурлака, І. О. Піскарьова, 2020
© УОВЦ «Оріон», 2020

ISBN 978-617-7712-45-8



Розділ 3. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА
в другій половині XI — першій половині XIII ст.

- § 15. Передумови та причини політичного роздроблення Русі-України. Русь-Україна за правління Ярославичів (друга половина XI — початок XII ст.) 100
- § 16. Русь-Україна за Володимира Мономаха та Мстислава Великого 107
- § 17. Роздробленість Русі (середина XII — середина XIII ст.). Київське, Чернігівське та Переяславське князівства 113
- § 18. Галицьке і Волинське князівства в середині XII — середині XIII ст. Кочові народи та Крим у X–XIII ст. 120
- § 19. Культура Русі-України в другій половині XI — першій половині XIII ст. 127
- § 20. Практичне заняття. Русь-Україна в другій половині XI — першій половині XIII ст. 137
- § 21. Узагальнення до розділу 3 «Київська держава у другій половині XI – першій половині XIII ст.» 139

Розділ 4. КОРОЛІВСТВО РУСЬКЕ
(ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА)

- § 22. Утворення Галицько-Волинської держави. Правління Романа Мстиславича (кінець XII — початок XIII ст.) 143
- § 23. Монгольська навала на українські землі. Утворення Золотої Орди 148
- § 24. Королівство Руське за Данила Романовича (Галицького) (1238–1264 рр.) 157
- § 25. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) у періоди стабільності та поступового занепаду (середина XIII — перша половина XIV ст.) 163
- § 26. Культура Галицько-Волинської держави (наприкінці XII — перша половина XIV ст.) 168
- § 27. Практичне заняття. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава) 174
- § 28. Узагальнення до розділу 4 «Королівство Руське (Галицько-Волинська держава)» 176



Розділ 5. РУСЬКІ УДІЛЬНІ КНЯЗІВСТВА
У СКЛАДІ СУСІДНІХ ДЕРЖАВ. КРИМСЬКЕ ХАНСТВО

- § 29. Українські землі у складі Великого князівства Литовського (середина XIV–XV ст.) 179
- § 30. Українські землі у складі Угорщини, Молдавії, Московії, Османської імперії. Князівство Феодоро. Кримське ханство 183
- § 31. Господарство українських земель у XIV–XV ст. Українське суспільство. Магдебурзьке право 190
- § 32. Культура українських земель XIV–XV ст. 201
- § 33. Практичне заняття. Руські удільні князівства у складі сусідніх держав. Кримське ханство 207
- § 34. Узагальнення до розділу 5 «Руські удільні князівства у складі сусідніх держав. Кримське ханство» 209
- § 35. Узагальнення до курсу. Історія України в контексті епохи Середніх віків 215

Дорогі друзі! У вивченні історії України вам допоможуть такі рубрики. Переконані, що за цей навчальний рік ви відкриєте їхні секрети.

Вдалих Вам відкриттів!



Барто запам'ятати!



Поміркуймо!



Думки істориків



Свідчать документи



Історичні подробиці



Фотозагадка



Діємо: практичні завдання



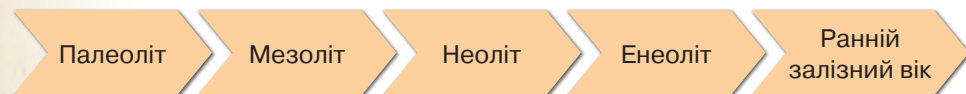
Запрошуємо в мандрівку історією середньовічної України V–XV ст.

Продовжуємо мандрівку сторінками історії України. Наша подорож розпочалася минулого року, коли ви вивчали давню історію України від найдавніших часів до V ст. н. е. Ви пам'ятаєте, що згодом про перші кроки людини на українських землях є знахідки стоянки первісних людей в с. Королеве на Закарпатті. Українські землі стали центром розвитку унікальної **трипільської культури**.

З IX ст. до н. е. і до початку I тис. н. е. в Північному Причорномор'ї та в Криму панували кочовики: кіммерійці, скіфи та сармати. Скіфи залишили нам на згадку скарби царських поховальних курганів. Сусідами греків і сарматів на півдні сучасної України були греки, які утворили міста-держави (поліси): Ольвію, Тіру, Херсонес, Пантикапей та ін. А на півночі України в середовищі землеробських археологічних культур формувалися початки давнього слов'янства.



Колаж «Україна за давньої доби»



Діємо: практичні завдання

Пригадайте сторінки історії України, які ілюструє колаж «Україна за давньої доби», і виконайте завдання.

1. Назвіть історичні факти, які ілюструє кожне зображення.
2. Назвіть історичний час, який ілюструє кожне із зображень.
3. Уявно розташуйте ілюстрації на запропонованій стрічці часу.
4. Покажіть на історичній карті місця стоянок, регіони розселення народів, розташування міст, проілюстрованих у колажі.

Тепер перед вами пролягає шлях до середньовічної історії України — складової всесвітньої історії V–XV ст. Перед вашими очима постане велична східнослов'янська держава **Русь-Україна** (IX – середина XIII ст.) та її нащадок — **Королівство Руське** (XII–XIV ст.). Ви дізнаєтеся про походи князів, прийняття християнства, про розквіт культури, повсякденне життя русів. Перед вами пройдуть монгольські воїни Чингісхана та Батия, які підірвали могутність давньоруської державності.

Ви побачите, як переплелася історія українських земель у XIV–XV ст. з історією сусідніх держав: Великого князівства Литовського та Королівства Польського, князівства Феодоро та Кримського ханства, Угорського королівства та Молдавського князівства, Великого князівства Московського й Османської імперії. І зрозумієте, як сучасне і майбутнє нашої країни залежить від знання її минулого.



Поміркуймо!

Прочитайте цитату з книги «Брама Європи» відомого українського і канадського історика, лауреата Шевченківської премії Сергія Плохія. Протягом вивчення курсу історії України в цьому році добирайте аргументи «за» і «проти» висловленої думки.

Європа є важливою частиною української історії, так само як і Україна — європейської. Розташована на західному краю Євразійського степу, Україна протягом багатьох століть була брамою Європи. Інколи, коли «брама» зачинялася внаслідок війн чи конфліктів, Україна допомагала зупинити іноземні навали зі сходу та заходу; коли ж вона була відчинена, як це найчастіше траплялося в українській історії, вона правила за міст між Європою і Азією, сприяючи обміну людьми, товарами й ідеями.

Відчиняймо разом браму Європи — підручник з історії України!